

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

ZP-KNPS.431.6.12.2019.USZ

Wrocław, dnia 19 czerwca 2019 r.

Pani
Joanna Wiraszka
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy
Społecznej
w Prusicach

Wystąpienie pokontrolne

W dniach 11-13 marca 2019 r., na podstawie art. 22 pkt 8 oraz art. 126 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.), zwanej dalej „ustawą” oraz § 5 rozporządzenia z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2005 r. Nr 61, poz. 543 ze zm.) zespół kontrolerów: Urszula Szczebłowska – starszy inspektor wojewódzki, przewodniczący zespołu, Monika Broniszewska – starszy inspektor wojewódzki, kontroler, Agnieszka Kukuryka-Szymuś, kontroler, przeprowadził kontrolę kompleksową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Prusicach, ul. Powstańców Śląskich 17, 55-110 Prusice z zakresu realizacji zadań gminy wynikających z ustawy, w szczególności zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami, jak również zapisów art. 17 ust. 1, art. 17 ust. 2, art. 18 ust. 1 i zadań wynikających z art. 110 ustawy, obejmującą okres od dnia 1 stycznia 2018 r. do dnia 11 marca 2019 r.

Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 13 grudnia 2018 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego planem kontroli na I półrocze 2019 r.

W okresie objętym kontrolą jednostką kierowała Pani Joanna Wiraszka zatrudniona na stanowisku Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Prusicach z dniem 19 marca 2015 r., która ponosi odpowiedzialność za realizowane zadania w tym okresie.

Podpisany w dniu 29 maja 2019 r. protokół kontroli, do którego nie wniesiono zastrzeżeń, zawierał ustalenia dokonane w oparciu o udostępnioną w toku kontroli dokumentację oraz udzielone wyjaśnienia.

Wojewoda Dolnośląski ocenia negatywnie działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Prusicach w zakresie zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z kwalifikacjami wymaganymi ustawą o pomocy społecznej oraz realizacji zadań wynikających z ustawy.

Z ustaleń wynika, że Gmina Prusice realizuje zadania własne o charakterze obowiązkowym wynikające z art. 17 ust. 1 pkt 2, 4, 5, 6, 10, 11, 14, 16, 16a, 17, 18, 19 i 20 ustawy, które dotyczą:

- sporządzania zgodnie z art. 16a oceny w zakresie pomocy społecznej (pkt 2),
- przyznawania i wypłacania zasiłków okresowych (pkt 4),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych (pkt 5),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego (pkt 6),
- świadczenia pracy socjalnej (pkt 10),
- organizowania i świadczenia usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 11),
- dożywiania dzieci (pkt 14),
- sprawiania pogrzebu, w tym osobom bezdomnym (pkt 15).
- kierowania do domu pomocy społecznej i ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu (pkt 16),
- udzielania pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego (pkt 16a).
- sporządzania sprawozdawczości oraz przekazywania jej właściwemu wojewodzie w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego (pkt 17),
- utrzymywania ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienia środków na wynagrodzenia pracowników (pkt 18),
- przyznawania i wypłacania zasiłków stałych (pkt 19),
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 20).

Ustalono, że Kierownik Ośrodka posiada upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w zakresie potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie art. 54 ust. 11 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1510 ze zm.).

Zadania z art. 17 ust. 1 pkt 3, 7, 8 i 9 ustawy nie były realizowane, bowiem, jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły potrzeby w zakresie:

- udzielania schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym (pkt 3),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (pkt 7),
- przyznawania zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego (pkt 8),
- opłacania składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem bądź rodzeństwem (pkt 9).

Zadanie wskazane w art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy dotyczące opracowywania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych w okresie objętym kontrolą nie było realizowane, gdyż Gmina Prusice na dzień kontroli, nie posiadała stosownej uchwały w tym zakresie. Wcześniejsza Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Prusice przyjęta została na lata 2005-2015.

Na terenie Gminy Prusice nie ma mieszkań chronionych. Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych. Brak mieszkania chronionego oznacza, iż ograniczone są możliwości udzielania pomocy zapewniającej osobom przygotowanie do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub/i mogącej zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę.

Ze złożonych przez Kierownika Ośrodka wyjaśnień wynika, że Gmina nie prowadzi mieszkań chronionych. Ośrodek podejmuje działania mające na celu utworzenie mieszkań chronionych przy współpracy Gmin z powiatu trzebnickiego. Do GOPS w Prusicach nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie miejsca w mieszkaniu chronionym.

Ustalono, że Gmina Prusice realizuje zadania własne wynikające z art. 17 ust. 2 pkt 1, 4 i 5 ustawy, które dotyczą:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych specjalnych (pkt 1),
- podejmowania innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych

- potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych (pkt 4),
- współpracy z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (pkt 5).

Nie realizuje natomiast zadania z art. 17 ust. 2 pkt 2 dotyczącego przyznawania pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze z uwagi, na brak wniosków o udzielenie pomocy w tej formie, co wynika ze złożonych wyjaśnień przez Kierownika Ośrodka.

Gmina Prusice nie prowadzi domów pomocy społecznej, ale prowadzi ośrodek wsparcia o zasięgu gminnym – Prusicki Dzienny Dom Pobytu Senior Wigor (art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy). Osoby wymagające umieszczenia w domu pomocy społecznej kierowano do placówek odpowiedniego typu położonych najbliżej miejsca ich zamieszkania. Aktualnie z terenu Gminy Prusice w domach pomocy społecznej na terenie innych gmin przebywa 13 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Prusicach nie opracowywał i nie realizował projektów socjalnych (art. 17 ust. 2 pkt 3a ustawy). Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą GOPS nie realizował projektów socjalnych, ponieważ zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej realizowane były w ramach pracy socjalnej bez konieczności opracowywania projektów socjalnych.

W trakcie kontroli ustalono, że Gmina Prusice realizuje zadanie wynikające z art. 18 ust. 1 pkt 3, 6 i 9 ustawy, które dotyczą organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi (pkt 3), realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia (pkt 6), wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (pkt 9).

Zadanie z art. 18 ust. 1 pkt 4, 7 i 8 dotyczące:

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną (pkt 4),

- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom, o których mowa w art. 5a (pkt 7),
- przyznawania i wypłacania zasiłków celowych, a także udzielania schronienia oraz zapewnienia posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (pkt 8),

nie były realizowane, bowiem jak wyjaśnił Kierownik Ośrodka, w okresie objętym kontrolą nie wystąpiły potrzeby w tym zakresie.

Gmina Prusice nie prowadzi i nie rozwija infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 5 ustawy. Z wyjaśnień Kierownika Ośrodka wynika, że mieszkańcy Gminy, jeżeli zaistnieje taka potrzeba, mogą korzystać z Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Obornikach Śląskich (aktualnie korzystają 4 osoby) lub Środowiskowego Domu Samopomocy w Żmigrodzie (aktualnie korzysta 6 osób).

W Gminie Prusice zadanie wskazane w art. 110 ust. 4 ustawy dotyczące koordynacji realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nie było realizowane, gdyż Gmina w okresie objętym kontrolą nie miała opracowanej takiej Strategii.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wytaczał powództwa o roszczenia alimentacyjne (art. 110 ust. 5) zapewnił jednak, że osobom zgłaszającym się pracownicy socjalni udzielali informacji w powyższym zakresie.

W okresie objętym kontrolą Kierownik Ośrodka nie kierował wniosków o ustalenie niezdolności do pracy, niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności do organów określonych odrębnymi przepisami (art. 110 ust. 6 ustawy), jednakże pracownicy socjalni GOPS w Prusicach udostępniali niezbędne druki i udzielali wszelkich informacji.

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Prusicach składał Radzie Miasta i Gminy coroczne sprawozdania z działalności Ośrodka oraz przedstawiał potrzeby w zakresie pomocy społecznej (art. 110 ust. 9 ustawy).

Kierownik GOPS w Prusicach spełnia odpowiednie wymogi w zakresie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. posiada wymagany staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. Pracownicy socjalni zatrudnieni w Ośrodku spełniają wymogi odnośnie kwalifikacji zawodowych wskazane w art. 116 i 156 ww. ustawy.

W okresie objętym kontrolą dodatek do wynagrodzenia 250 zł wynikający z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywali wszyscy pracownicy socjalni, zatrudnieni w OPS, którzy świadczyli pracę socjalną, proporcjonalnie do wymiaru czasu określonego w umowie o pracę. W aktach osobowych pracowników socjalnych terenowych znajdują się stosowne pisma o przyznaniu powyższego dodatku oraz przyjęte i podpisane zakresy czynności.

Rejon działania kontrolowanej jednostki obejmuje Gminę Prusice zamieszkałą przez 9 175 osób, w tym 267 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 31.12.2018 r.) i 9 195 mieszkańców, w tym 146 rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną (stan na dzień 11.03.2019 r.). W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Prusicach na dzień kontroli zatrudnionych było 4 pracowników socjalnych terenowych (3,75 etatu).

Zgodnie z art. 110 ust. 11 i 12 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej powinien zatrudniać pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy, w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2 000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

W przypadku GOPS w Prusicach na dzień kontroli powyższy wskaźnik był spełniony w stosunku do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną.

Wszystkie sprawdzone w toku kontroli decyzje administracyjne wydane przez GOPS w Prusicach, w pouczeniu nie zawierały informacji o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania. Powyższe jest niezgodne z art. 107 § 1 k.p.a., w którym wskazano, co powinna zawierać decyzja w pouczeniu.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania zasiłków okresowych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 1 (M.Z.) kserokopie dokumentów dołączonych do akt sprawy nie były potwierdzone za zgodność z oryginałem. Zgodnie z treścią § 12 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego w aktach sprawy zamiast oryginałów można pozostawić kopie dokumentów, o których

mowa w art. 107 ust. 5b ustawy, za wyjątkiem dowodu tożsamości, którego kopii nie wykonuje się, poświadczona za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad. Natomiast zgodnie z art. 76a § 2a k.p.a. upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie, któremu został okazany oryginał dokumentu wraz z odpisem, na żądanie strony, poświadcza zgodność odpisu dokumentu z oryginałem. Poświadczenie obejmuje podpis pracownika, datę i oznaczenie miejsca sporządzenia poświadczenia, a na żądanie strony, również godzinę sporządzenia poświadczenia (...).

2. W sprawie nr 2 (M.L.) błędnie ustalono dochód rodziny oraz wysokość zasiłku okresowego. Strona złożyła wniosek o przyznanie pomocy w dniu 15.10.2018 r. Decyzją Nr GOPS/8123/OKR/200/18 z dnia 10.10.2018 r. przyznano stronie zasiłek okresowy w wysokości 760,50 zł na okres od 1.10.2018 r. do 31.12.2018 r. Ośrodek ustalając wysokość zasiłku okresowego wziął pod uwagę jedynie dochód strony w postaci świadczeń rodzinnych w wysokości 591,00 zł. Natomiast nie doliczono do dochodu rodziny zasiłku stałego w wysokości 373,50 zł, przyznanego od 1.09.2017 r. do 31.07.2020 r.

Zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych; 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

W związku z powyższym, wysokość zasiłku okresowego od 1.10.2018 r. do 31.12.2018 r. powinna wynieść 573,75 zł miesięcznie, gdyż dochód 4-osobowej rodziny w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku wyniósł 964,50 zł.

3. W powyższej sprawie w dniu 15.10.2018 r. Strona złożyła wniosek o przyznanie pomocy na potrzeby bieżące, w oparciu, o który decyzją Nr GOPS/8123/OKR/200/18 z dnia 10.10.2018 r. przyznany został zasiłek okresowy. Przed wydaniem decyzji nie przeprowadzono ze Stroną wywiadu środowiskowego, a jedynie w kopii cz. IV pkt 4 aktualizacji wywiadu do zasiłku stałego z dnia 10.10.2018 r. pracownik socjalny dopisał „*planuje się pomoc okresową z tytułu niepełnosprawności oraz długotrwałej choroby (...)*

od X-XII 2018 r.". Kierownik Ośrodka zatwierdził ww. pomoc w dniu 22.10.2018 r. Strona nie została zapoznana ze zmianami wprowadzonymi do powyższego wywiadu. Ponadto przez pomyłkę i niedopatrzenie wydano ww. decyzję z błędną datą.

Zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji (przez pracownika socjalnego) ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc. W związku z tym wywiady środowiskowe winny być sporządzane rzetelnie i terminowo, tj. 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia (§ 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego), a poszczególne części kwestionariusza wywiadu wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do powyższego rozporządzenia (§ 2 pkt 6).

Ponadto zgodnie z art. 113 k.p.a., organ administracji publicznej może z urzędu lub na wniosek strony prostować w drodze postanowienia błędy pisarskie i rachunkowe oraz inne oczywiste omyłki w wydanych przez ten organ decyzjach.

4. W sprawie nr 3 (P.G.) decyzja Nr GOPS/8123/OKR/33/19 z dnia 7.01.2019 r., przyznająca pomoc w formie zasiłku okresowego od 1.01.2019 r. do 30.04.2019 r., do dnia kontroli (11.03.2019 r.) nie została Stronie doręczona. W aktach sprawy znajdował się oryginał decyzji, jak i drugi egzemplarz a/a. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że pomimo braku doręczenia Stronie decyzji Ośrodek wypłacił świadczenie za styczeń i luty 2019 r.

Sporządzoną decyzję Ośrodek winien dostarczyć Stronie bezzwłocznie, gdyż zgodnie z art. 110 § 1 k.p.a. organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej.

Przepisy art. 39 i następane k.p.a., regulujące kwestie doręczeń w postępowaniu administracyjnym, nie mają w żadnym stopniu charakteru uznaniowego, są to przepisy bezwzględnie obowiązujące. Obowiązek dysponowania przez organ dokumentem potwierdzającym odbiór aktu jest jasno i jednoznacznie sformułowany. Decyzje administracyjne należy doręczać za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku doręczania korespondencji przez pracowników należy dopilnować, aby odbierający potwierdził

doręczenie mu pisma swym podpisem, ze wskazaniem daty doręczenia. Z powyższych przepisów jasno wynika, że to organ wydający decyzję ma obowiązek ją skutecznie doręczyć.

Właściwe doręczenie decyzji ma kluczowe znaczenie dla jej wykonania. Czynności materialno-techniczne doręczenia są sformalizowane ze względu na konieczność ścisłego określenia faktów powodujących skutek prawny. Ścisłe przestrzeganie tych wymagań formalnych należy do obowiązków organu administracyjnego, albowiem od skuteczności doręczenia zależą w wielu przypadkach uprawnienia procesowe i materialno-prawne stron.

5. W sprawie nr 5 (J.B.) przy decyzji Nr GOPS/8123/OKR/80/18 z dnia 20.03.2018 r. dołączona do akt sprawy kserokopia zaświadczenia o wysokości osiągniętego wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę zawierała tylko kwotę netto, nie zawierała natomiast informacji o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne, rentowe (w części finansowanej przez ubezpieczonego) i chorobowe.

Zgodnie z art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie (...) umowy o pracę (...), zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania zasiłków celowych stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 3 (M.Z.) zakończonej decyzją OPS/8121/C/26/19 z dnia 19.02.2019 r. (na wniosek z dnia 12.02.2019 r.) nieprawidłowo ustalono dochód rodziny. W wyliczeniach nie uwzględniono zasiłku dla bezrobotnych za miesiąc grudzień 2018 r. wypłaconego Stronie w styczniu 2019 r. (w kwocie 583,79 zł). Zasiłek ten nie był świadczeniem utraconym, ponieważ jego ostatnią wypłatę zrealizowano dnia 11.02.2019 r.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego za dochód osoby/rodziny uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej (...). Zatem dochód

3 osobowej rodziny wynosił 1 181,79 zł, a nie jak ustalono 598,00 zł (zasiłek rodzinny 248,00 zł + 350,00 zł fundusz alimentacyjny).

W odniesieniu do wyjaśnień Kierownika Ośrodka należy wskazać, że przy ustalaniu dochodu nie ma znaczenia okres, na który przyznano zasiłek dla bezrobotnych, lecz jego wypłata.

2. W sprawie nr 2 (M.Z.) do decyzji GOPS/8121/C/157/18 z dnia 29.11.2018 r. dochód rodziny ustalono w oparciu o kopię zaświadczenia o dochodach, które nie zostało potwierdzone za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad oraz jego treść nie spełniała warunków określonych w art. 107 ust. 5b pkt. 7 ustawy. Nie zawierała informacji o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne, rentowe (w części finansowanej przez ubezpieczonego) i chorobowe. Zgodnie z treścią przywołanego artykułu sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie (...) umowy o pracę (...), zawierającego informacje o wysokości składników, o których mowa powyżej. Nie potwierdzono również za zgodność z oryginałem decyzji 000928/ZR/11/2017 z dnia 14.11.2017 r. na podstawie, której zastosowano utratę dochodu.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie, któremu został okazany oryginał dokumentu wraz z odpisem, na żądanie strony, poświadcza zgodność odpisu dokumentu z oryginałem. Poświadczenie obejmuje podpis pracownika, datę i oznaczenie miejsca sporządzenia poświadczenia, a na żądanie strony, również godzinę sporządzenia poświadczenia (...). W aktach sprawy zamiast oryginałów można pozostawić kopie dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy, za wyjątkiem dowodu tożsamości, którego kopii nie wykonuje się, poświadczone za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad.

Ponadto tak samo jak w sprawie zasiłku okresowego sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny winno ustalać się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie (...) umowy o pracę (...), zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

3. Brak potwierdzenia doręczenia Stronie decyzji GOPS/8121/C/163/18 z dnia 7.12.2018 r. (sprawa nr 1 B.D.) oraz decyzji GOPS/8121/C/26/19 z dnia 19.02.2019 r. (sprawa nr 3 M.Z.). W aktach sprawy znajdowały się po dwa egzemplarze decyzji administracyjnych. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że pomimo braku doręczenia Stronie decyzji Ośrodek wypłacił przyznane świadczenia.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego sporządzoną decyzję Ośrodek winien dostarczyć Stronie bezzwłocznie, gdyż zgodnie z art. 110 § 1 k.p.a. organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej. Ponadto właściwe doręczenie decyzji ma kluczowe znaczenie dla jej wykonania. Czynności materialno-techniczne doręczenia są sformalizowane ze względu na konieczność ścisłego określenia faktów powodujących skutek prawny. Ścisłe przestrzeganie tych wymagań formalnych należy do obowiązków organu administracyjnego, albowiem od skuteczności doręczenia zależą w wielu przypadkach uprawnienia procesowe i materialno-prawne stron.

Zgodnie z art. 39 k.p.a. organ administracji publicznej doręcza pisma za pokwitowaniem przez operatora pocztowego, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. Odbierający pismo potwierdza doręczenie mu pisma swym podpisem ze wskazaniem daty doręczenia (art. 46 § 1 k.p.a.).

Przepisy art. 39 i następane k.p.a., regulujące kwestie doręczeń w postępowaniu administracyjnym, nie mają w żadnym stopniu charakteru uznaniowego, są to przepisy bezwzględnie obowiązujące. Obowiązek dysponowania przez organ dokumentem potwierdzającym odbiór aktu jest jasno i jednoznacznie sformułowany.

W odniesieniu do wyjaśnień złożonych przez Kierownika Ośrodka należy zauważyć, że świadczeniobiorczyni nie miała obowiązku przyjeżdżać do Ośrodka po odbiór decyzji, lecz to GOPS, jako organ wydający decyzje ma obowiązek ją skutecznie doręczyć.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawach nr 1 (A.Ch.) i nr 2 (A.G.) dochód rodziny ustalono na podstawie zaświadczenia o zarobkach wynagrodzenia netto, nie zawierającego informacji o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne, rentowe (w części finansowanej przez ubezpieczonego) i chorobowe. Treść zaświadczeń nie spełniała, zatem art. 107 ust. 5b, pkt 7 ustawy o pomocy społecznej.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego i zasiłku celowego sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny winno ustalać się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie (...) umowy o pracę (...), zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

Ponadto w sprawie nr 1 (A.Ch.) - decyzja GOPS/8121/C/Z.L/1/18 z dnia 18.10.2018 r. – dochód rodziny za miesiąc wrzesień 2018 r. został pomniejszony o alimenty w wysokości 400,00 zł. W aktach sprawy brak dokumentu potwierdzającego zapłacone alimenty we wrześniu 2018 r.

Zgodnie z art. 107 ust. 5d ustawy o pomocy społecznej w przypadku, gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymieniony w ust. 5b, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu.

2. W sprawie nr 2 (A.G.) zaświadczenie Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej z dnia 29.10.2018 r. oraz decyzja dotycząca przyznania świadczeń rodzinnych z dnia 8.11.2017 r. sporządzane w formie kopii nie zostały poświadczone za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego i zasiłku celowego upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie, któremu został okazany oryginał dokumentu wraz z odpisem, na żądanie strony, poświadcza zgodność odpisu dokumentu z oryginałem. Poświadczenie obejmuje podpis pracownika, datę i oznaczenie miejsca sporządzenia poświadczenia, a na żądanie strony, również godzinę sporządzenia poświadczenia (...). W aktach sprawy zamiast oryginałów można pozostawić kopie dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy, za wyjątkiem dowodu tożsamości, którego kopii nie wykonuje się, poświadczone za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad.

3. W obydwu sprawach (nr 1 A.Ch. i nr 2 A.G.) uzasadnienie decyzji nie zawierało faktycznego odzwierciedlenia sytuacji dochodowej rodziny. Zawierało zapis, że „dochód rodziny nie przekracza kryterium dochodowego”, co jest niezgodne ze stanem rzeczywistym. Każdorazowo dochód rodziny przekraczał ustawowy próg dochodowy. W sprawie nr 1 (A.Ch.) miesięczny dochód rodziny wyniósł 3 584,54 zł, przy ustawowym

kryterium 1 584,00 zł, w sprawie nr 2 (A.G.) dochód rodziny wyniósł 3 347,05 zł, a kryterium stanowiła kwota 2 112,00 zł.

Art. 107 § 1 k.p.a. wskazuje, że decyzja ma zawierać uzasadnienie faktyczne i prawne, a § 3 nakazuje, aby uzasadnienie faktyczne decyzji zawierało wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu, których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej (...).

W sprawdzonych sprawach dotyczących potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 1 (K.S.) - decyzja GOPS/81278/32/18 z dnia 22.11.2018 r. - przedłożona dokumentacja medyczna nie została potwierdzona za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad środowiskowy.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, zasiłku celowego i zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego upoważniony pracownik organu prowadzącego postępowanie, któremu został okazany oryginał dokumentu wraz z odpisem, na żądanie strony, poświadcza zgodność odpisu dokumentu z oryginałem. Poświadczenie obejmuje podpis pracownika, datę i oznaczenie miejsca sporządzenia poświadczenia, a na żądanie strony, również godzinę sporządzenia poświadczenia (...). W aktach sprawy zamiast oryginałów można pozostawić kopie dokumentów, o których mowa w art. 107 ust. 5b ustawy, za wyjątkiem dowodu tożsamości, którego kopii nie wykonuje się, poświadczone za zgodność z oryginałem przez pracownika socjalnego przeprowadzającego wywiad.

2. W sprawie nr 3 (D.W.) na wniosek strony z dnia 20.06.2018 r. decyzją GOPS/81278/23/18 z dnia 20.06.2018 r. potwierdzono prawo do świadczenia opieki zdrowotnej na okres od 20.06.2018 r. do 17.09.2018 r., błędnie ustalając dochód rodziny za miesiąc maj 2018 r. W wyliczeniach nie uwzględniono dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka w wysokości miesięcznej 193,00 zł. Ustalono, zatem, że dochód 4 osobowej rodziny wynosi 1990,00 zł (500,00 zł - alimenty + 190,00 zł - 2 zasiłki rodzinne + 1 300,00 zł - wynagrodzenie konkubenta), a faktycznie wyniósł 2 183,00 zł.

Powyższe spowodowało potwierdzenie uprawnień w sytuacji przekroczenia ustawowego kryterium dochodowego, które dla 4 osobowej rodziny wynosiło 2 056,00 zł, co jest niezgodne z art. 54 ust. 3 pkt 3 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Nieprawidłowo ustalono również dochód tej rodziny w sprawie zakończonej decyzją GOPS/81278/31/18 z dnia 30.10.2018 r. Dochód rodziny za wrzesień 2018 r. pomniejszono o kwotę 800,00 zł tytułem zapłaconych alimentów, jednakże w aktach sprawy brakowało takiego potwierdzenia. Odliczenia dokonano na podstawie kopii poleceń zapłaty kierowanych do dwóch różnych kancelarii komorniczych. W tytule znajdował się zapis alimenty za wrzesień 2018 r. i sygnatura KMP. Zobowiązany do alimentacji w obydwu sprawach ma status dłużnika alimentacyjnego. W związku z powyższym można przypuszczać, że dokonał on wpłat na poczet zwrotu wypłaconych osobom uprawnionym świadczeń z funduszu alimentacyjnego, a nie na poczet alimentów.

Zgodnie ze wskazaniem art. 8 ust. 3 dochód pomniejsza się między innymi o kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób. Nie ma, zatem podstaw, aby odliczać od dochodu rodziny całą kwotę, jaką osoba wpłaciła do Komornika tytułem funduszu alimentacyjnego, bez ustalenia kwoty, jaką Komornik przekazał na rzecz konkretnej osoby.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, zasiłku celowego i zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: 1) miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych; 2) składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; 3) kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Dochód rodziny w sprawie 3 (D.W.) każdorazowo wyliczono w oparciu o oświadczenie potwierdzające wysokość wynagrodzenia, które swą treścią pozostaje sprzeczne z art. 107 ust. 5b pkt 7 ustawy. Brak w nim informacji o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe. Należy również podkreślić, że w sprawie zakończonej decyzją Nr GOPS/81278/31/18 z dnia 30.10.2018 r. w oświadczeniu osoba nie wskazała konkretnej wysokości wynagrodzenia - pojawił się w nim zapis „ok. 2 000 zł”.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, zasiłku celowego i zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny winno ustalać się na podstawie

zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie (...) umowy o pracę (...), zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

Do wyjaśnień dołączono kopię pisma Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej DPS-I.5111.141.2018.UŁ z dnia 16 lipca 2018 r, w którym Departament Pomocy i Integracji Społecznej wyjaśnia, że „osoba ubiegająca się o uzyskanie świadczenia z pomocy społecznej może wykazać wysokość uzyskiwanego dochodu, według swojego wyboru, przedkładając dokumenty bądź składając oświadczenie, o którym mowa w art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej. Departament podkreśla również, że w przypadku wystąpienia wątpliwości organ przyznający świadczenie, w celu weryfikacji złożonego oświadczenia, będzie mógł zwrócić się do tej osoby o przedstawienie potrzebnych dokumentów”.

Powyższe stanowisko nie do końca znajduje zastosowanie w omawianej sprawie, ponieważ ustalaniem prawa do świadczeń rodzinnych oraz ich wypłatą zajmują się pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w siedzibie instytucji. Zatem mając na uwadze treść art. 77 § 1 k.p.a. wskazać należy, że organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy, a zgodnie z § 4 nie może żądać dowodu na fakty znane organowi z urzędu. W omawianej kwestii pracownik socjalny powinien sprawdzić uprawnienie klientki do świadczeń rodzinnych i otrzymaną ich wysokość w miesiącu maju 2018 r. Natomiast przedłożone oświadczenie nie zawierało elementów, o których mowa w art. 107 ust 5b ustawy o pomocy społecznej.

3. W sprawie nr 3 (D.W.) - decyzja GOPS/81278/31/18 z dnia 30.10.2018 r. - na wniosek strony z dnia 29.10.2018 r. potwierdzono prawo do świadczeń opieki zdrowotnej na okres od 29.10.2019 r. do 26.01.2019 r. Przed wydaniem decyzji nie przeprowadzono ze Stroną wywiadu środowiskowego, a jedynie w cz. IV aktualizacji wywiadu (w związku z objęciem rodziny pomocą asystenta rodziny) z dnia 2.10.2018 r. pracownik socjalny w „Planie pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny” w pkt. 4 „Formy i zakres proponowanej pomocy, świadczenia niepieniężne” dopisał pomoc w formie prawa do bezpłatnego korzystania ze świadczeń zdrowotnych. Uzupełnienie planu pomocy nie zostało potwierdzone podpisem klientki.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu

środowiskowego. Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji (przez pracownika socjalnego) ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc. W związku z tym wywiady środowiskowe winny być sporządzane rzetelnie i terminowo, tj. 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia (§ 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego), a poszczególne części kwestionariusza wywiadu wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do powyższego rozporządzenia (§ 2 pkt 6).

W sprawdzonych sprawach dotyczących organizowania i świadczenia usług opiekuńczych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Ustalając sytuację dochodową przed przyznaniem usług opiekuńczych w sprawie:
 - nr 2. (Z.K.) decyzją nr GOPS/813/USŁOP/25/18 z dnia 13.07.2018 r. przyjęto odcinki emerytury ww. i jej męża,
 - nr 4 (M.J.) decyzją nr GOPS/813/USŁOP/9/18 z dnia 5.04.2018 r. przyjęto odcinek renty strony,a w aktach spraw brakowało natomiast decyzji właściwego organu odnośnie przyznanej renty, emerytury.

Powyższe jest niezgodne z art. 107 ust. 5 b pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, gdyż sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową należy ustalać na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz dokumentów określonych w art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej, tj. m.in. decyzji właściwego organu w sprawie renty, emerytury.

W sprawdzonych sprawach dotyczących dożywiania dzieci, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 1 (M.G.) przy decyzjach GOPS/8125/D/2/SP.Prusice/18 z dnia 28.08.2018 r., GOPS/8125/D/3ZSz.Prusice/18 z dnia 15.01.2018 r., dołączone do akt sprawy kserokopie zaświadczeń o wysokości osiągniętego wynagrodzenia z tytułu umowy o pracę zawierały tylko kwoty netto, nie zawierały natomiast informacji o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne, rentowe (w części finansowanej przez ubezpieczonego) i chorobowe.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, zasiłku celowego, zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego i potwierdzenia prawa do świadczenia opieki zdrowotnej sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny winno ustalać się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie (...) umowy o pracę (...), zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

2. W sprawie nr 3 (B.K.) na wniosek z dnia 29.08.2018 r. przyznano Stronie pomoc w formie dożywiania dzieci decyzją Nr GOPS/8125/D/5/18/SP.Prusice z dnia 3.09.2018 r. Dochód rodziny ustalono w oparciu o wynagrodzenie za pracę za kwiecień 2018 r. wykazane w załączonym do akt sprawy zaświadczeniu o wynagrodzeniu z dnia 28.08.2018 r., zamiast o wynagrodzenie za pracę za lipiec 2018 r. Natomiast w oświadczeniu o wysokości uzyskanych dochodów w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku Strona wskazała kwotę 1.535,00 zł z tytułu wynagrodzenia za pracę męża. Złożone oświadczenie nie zawierało informacji o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz składek na ubezpieczenie zdrowotne, emerytalne, rentowe (w części finansowanej przez ubezpieczonego) i chorobowe.

Analogicznie jak powyżej sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustala się na podstawie zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia uzyskiwanego na podstawie (...) umowy o pracę (...), zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

3. Nieterminowe załatwianie spraw dot. przyznania pomocy w formie dożywiania dzieci, tj. po upływie miesiąca od daty złożenia wniosku w Ośrodku.

W sprawie nr 1 (M.G.) w dniu 11.12.2017 r. Strona złożyła wniosek o udzielenie pomocy, natomiast decyzja administracyjna GOPS/8125/D/3ZSz.Prusice/18 przyznająca wnioskowaną pomoc wydana została dopiero 15.01.2018 r.

W sprawie nr 3 (B.K.) Strona złożyła wniosek w dniu 2.01.2019 r., natomiast decyzja administracyjna GOPS/8125/D/44/SP.Prusice/19 przyznająca wnioskowaną pomoc wydana została dopiero 18.02.2019 r.

W aktach żadnej z powyższych spraw nie było zawiadomienia o przedłużeniu terminu prowadzonego postępowania.

Organy administracji publicznej zgodnie z art. 35 § 1 k.p.a. obowiązane są załatwiać sprawy bez zbędnej zwłoki. Załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej – nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania, zaś w postępowaniu odwoławczym – w ciągu miesiąca od dnia otrzymania odwołania (art. 35 § 3).

O każdym niezakończonym w terminie sprawie zgodnie z art. 36 § 1 k.p.a. organ administracji publicznej jest zobowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.

4. Brak wskazania daty przyjęcia wniosku o przyznanie pomocy w formie dożywiania dziecka w sprawie nr 2 (K.W.) przed wydaniem decyzji GOPS/8125/D/8/ZSz.Prusice/18 z dnia 9.01.2018 r.

Zgodnie z art. 61 § 3 k.p.a., datą wszczęcia postępowania na żądanie strony jest dzień doręczenia żądania organowi administracji publicznej. Wobec powyższego składane wnioski o przyznanie pomocy należy oznaczać datą wpływu w celu stwierdzenia faktycznej daty wszczęcia postępowania, a tym samym ustalenia, od kiedy przysługuje pomoc.

5. W sprawie nr 2 (K.W.) brak potwierdzenia odbioru decyzji z dnia 18.02.2019 r. Nr GOPS/8125/D/14/SP.Prusice/6/P.Prusice/19

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego i zasiłku celowego decyzje administracyjne należy doręczać za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku doręczania korespondencji przez pracowników należy dopilnować, aby odbierający potwierdził doręczenie mu pisma swym podpisem, ze wskazaniem daty doręczenia.

W odniesieniu do złożonych przez Kierownika Ośrodka wyjaśnień należy podkreślić, że analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego i zasiłku celowego to Ośrodek, jako organ wydający decyzję, jest zobowiązany do jej bezzwłocznego i skutecznego doręczenia Stronie. Strona nie ma obowiązku zgłaszania się po odbiór wydanej w jej sprawie decyzji do organu, który ją wydał. Ponadto przepisy k.p.a. jasno stanowią, że Ośrodek nie ma obowiązku wysyłania wydanej decyzji, gdyż decyzje administracyjne można również

doręczać przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku doręczania korespondencji przez pracowników należy dopilnować, aby odbierający potwierdził doręczenie mu pisma swym podpisem, ze wskazaniem daty doręczenia.

W toku kontroli ustalono, że liczba dzieci i uczniów, którym udzielono pomocy w formie posiłku bez wydania decyzji administracyjnej i ustalenia sytuacji rodziny w drodze wywiadu środowiskowego we wrześniu i w październiku 2018 r. przekroczyła 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych w szkołach i przedszkolach Gminy Prusice w poprzednim miesiącu kalendarzowym. Działanie Ośrodka w tym zakresie odbiegało od wytycznych Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zawartych w załączniku do Uchwały Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania na lata 2014-2020”. W dziale V.2 ww. załącznika wskazano, że w szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy uczeń albo dziecko wyraża chęć zjedzenia posiłku, odpowiednio dyrektor szkoły lub przedszkola informuje ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce zamieszkania ucznia lub dziecka o potrzebie udzielania pomocy w formie posiłku. Natomiast w dziale V.2.2 wskazano, że liczba dzieci i uczniów, którym udzielono pomocy zgodnie z pkt Y.2, nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci dożywianych w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w poprzednim miesiącu kalendarzowym.

Od 1 stycznia 2019 r. obowiązuje nowa Uchwała (Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r.) w sprawie wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023. W Dziale III.1.4. powyższej Uchwały wskazano, że liczba dzieci i uczniów, którym udzielono pomocy zgodnie z pkt III.1.2, nie może przekroczyć 20% liczby uczniów i dzieci otrzymujących posiłek w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w poprzednim miesiącu kalendarzowym, a w miesiącu wrześniu tej liczby z miesiąca czerwca. Mając na uwadze powyższe odstępuje się od wydania zalecenia w tym zakresie.

W sprawdzonych sprawach dotyczących ponoszenia odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w domu pomocy społecznej stwierdzono:

W decyzjach ustalających odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej rozstrzygano również o obowiązku gminy do wnoszenia opłaty za pobyt mieszkańca w placówce, wskazując wysokość opłaty wnoszonej przez gminę. W związku z powyższym dokonywano zmian tych decyzji także w przypadku zmiany kosztu utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej, gdy koszt ten miał wpływ na wysokość opłaty wnoszonej przez

gminę. Problematyka dotycząca prawidłowości decyzji, w których ustalono odpłatność podmiotów zobowiązanych do ich wnoszenia nie jest jednolicie ujmowana w orzecznictwie. Organ kontrolny podziela w tym zakresie stanowisko wyrażone w wyroku WSA w Białymstoku z dnia 7.08.2012 r., II SA/Bk 423/12 przyjmując, że przepisy art. 59 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej nie nakładają obowiązku wydania decyzji o ustaleniu opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej w stosunku do osób innych niż osoba kierowana do domu pomocy społecznej. Powyższy przepis pozwala na ustalenie właściwości miejscowej organu uprawnionego do wydania decyzji o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzji o ustaleniu opłaty za pobyt w placówce dla osoby kierowanej. Decyzje w tym zakresie wydaje organ gminy właściwej w dniu kierowania osoby do domu pomocy społecznej.

W art. 61 ust. 1 ustawy wskazano enumeratywnie krąg podmiotów zobowiązanych do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej. Są nimi w kolejności: mieszkaniec domu pomocy społecznej, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, małżonek, zstępni przed wstępnymi oraz gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Zasada kolejności przyjęta w omawianym przepisie oznacza, że w sytuacji, gdy osoba umieszczona w domu pomocy społecznej nie jest w stanie ponieść kosztów pobytu w placówce, obowiązek wnoszenia opłat spoczywa na małżonku, w następnej kolejności na zstępnych, w dalszej kolejności na wstępnym, a jeszcze w dalszej – na gminie, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej.

W przypadku, gdy osoby zobowiązane do ponoszenia opłaty nie wywiązują się ze swego obowiązku, opłaty te zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków - art. 61 ust. 3 ustawy.

Przepisy ustawy o pomocy społecznej nie zawierają podstawy do rozstrzygnięcia o obciążeniach gminy na rzecz domu pomocy społecznej, gdyż obowiązek wnoszenia odpłatności przez gminę jest obowiązkiem wynikającym bezpośrednio z przepisów prawa i nie wymaga konkretyzacji poprzez wydanie jakiegokolwiek decyzji administracyjnej.

W sprawdzonych sprawach dotyczących, przyznawania i wypłacania zasiłków stałych stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 1 (M.Z.) brak potwierdzenia odbioru decyzji GOPS/8122/ZS/18A/17/18 z dnia 10.10.2018 r.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, zasiłku celowego i dożywiania dzieci decyzje administracyjne należy doręczać za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich

pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku doręczania korespondencji przez pracowników należy dopilnować, aby odbierający potwierdził doręczenie mu pisma swym podpisem, ze wskazaniem daty doręczenia.

W sprawach dotyczących specjalnych zasiłków celowych, stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. W sprawie nr 3 (A.S.) błędnie ustalono wysokość pomocy w formie zasiłku specjalnego celowego. Decyzją Nr GOPS/8121/C/SP/73/18 z dnia 8.10.2018 r., przyznano stronie (rodzina 2-osobowa) specjalny zasiłek celowy w kwocie 1.500,00 zł.

Zgodnie z zapisem art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej kryterium dochodowego rodziny, tj. 1.056 zł (2 os. x 528 zł).

W sprawdzonych sprawach dotyczących kierowania i ustalania odpłatności za korzystanie z zajęć w Dziennym Domu Pobytu, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W aktach sprawy nr 1 (J.S.) brakowało potwierdzenia odbioru decyzji GOPS/8127/PDDP/5/2019 z dnia 10.01.2019 r., a sprawie nr 3 (S.W.) potwierdzenia odbioru decyzji GOPS/8127/PDDP/4/2019 z dnia 28.12.2018 r. W dokumentacji sprawy znajdowały się po dwa egzemplarze decyzji administracyjnych. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że pomimo braku doręczenia Stronom decyzji osoby korzystały z usług Dziennego Domu Pobytu.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, zasiłku celowego sporządzoną decyzję Ośrodek winien dostarczyć Stronie bezzwłocznie, gdyż zgodnie z art. 110 § 1 k.p.a. organ administracji publicznej, który wydał decyzję, jest nią związany od chwili jej doręczenia lub ogłoszenia, o ile kodeks nie stanowi inaczej. Ponadto właściwe doręczenie decyzji ma kluczowe znaczenie dla jej wykonania. Czynności materialno-techniczne doręczenia są sformalizowane ze względu na konieczność ścisłego określenia faktów powodujących skutek prawny. Ścisłe przestrzeganie tych wymagań formalnych należy do obowiązków organu administracyjnego, albowiem od skuteczności doręczenia zależą w wielu przypadkach uprawnienia procesowe i materialno-prawne stron.

2. W sprawie nr 1 (J.S.) w uzasadnieniu decyzji Nr GOIPS/8127/PDDP/5/2019 z dnia 10.01.2019 r. błędnie wskazano, że dochód Strony w wysokości 878,22 zł nie przekracza

kryterium dochodowego określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, a w rzeczywistości przekraczał kryterium dochodowe, które dla osoby samotnej wynosi 701,00 zł.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego zgodnie z art. 107 § 1 i § 3 k.p.a. decyzje administracyjne winny zawierać m.in. uzasadnienie faktyczne. Na organie administracji publicznej spoczywa obowiązek należytego uzasadnienia decyzji administracyjnej. Uzasadnienie faktyczne powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn z powodu, których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

3. W sprawie nr 1 (J.S.) sytuację dochodową przed wydaniem decyzji kierującej do Dziennego Domu Pobytu Nr GOPS/8127/PDDP/5/2019 z dnia 10.01.2019 r. ustalono w oparciu o odcinki renty, a brakowało natomiast decyzji właściwego organu w sprawie przyznania świadczenia rentowego.

Analogicznie jak w sprawie usług opiekuńczych powyższe jest niezgodne z art. 107 ust. 5 b pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, gdyż sytuację osobistą, rodzinną, dochodową i majątkową należy ustalać na podstawie rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz dokumentów określonych w art. 107 ust. 5b ustawy o pomocy społecznej tj., m.in. decyzji właściwego organu w sprawie renty, emerytury.

4. W sprawie nr 1 (J.S.) i nr 3 (S.W.) po wydaniu decyzji kierującej do Dziennego Domu Pobytu na okres od 2.01.2018 r. do 31.12.2018 r. nie została przeprowadzona aktualizacja wywiadu środowiskowego.

Zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej (...). W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację sporządza się nie rzadziej, niż co 6 miesięcy, mimo braku zmiany danych.

5. W sprawie nr 3 (S.W.) w dniu 28.12.2018 r. Strona złożyła wniosek o skierowanie do DDP, w oparciu, o który wydano decyzję Nr GOPS/8127/PDDP/4/2019. W decyzji tej błędnie wskazano datę 28.12.2019 r., jako datę jej wydania. Zgodnie z art. 113 k.p.a., organ administracji publicznej może z urzędu lub na wniosek strony prostować w drodze postanowienia błędy pisarskie i rachunkowe oraz inne oczywiste omyłki w wydanych przez ten organ decyzjach. Ponieważ data wydania decyzji była nieprawidłowa należało ją sprostować zgodnie z art. 113 § 1 k.p.a.

W sprawdzonych sprawach dotyczących organizowania i świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W oparciu o przedłożone w czasie kontroli dokumenty ustalono, że osoby świadczące specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osoby z zaburzeniami psychicznymi spełniają wymogi w zakresie wymaganych kwalifikacji zawodowych określone w § 3 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).

Ze złożonego w trakcie kontroli wyjaśnienia przez Kierownika GOPS w Prusicach dotyczącego zakresu specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych dziecku przez poszczególne opiekunki wynika, że były to również usługi wskazane w § 2 pkt 1 lit. a) rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi w tym zakresie świadczyła Pani , która posiadała kwalifikacje do świadczenia tego rodzaju usług, tj. przeszkolenie w zakresie Treningu Umiejętności Społecznych oraz Pani . która powyższych kwalifikacji nie posiadała (Ośrodek w czasie kontroli nie przedłożył stosownych dokumentów w tym zakresie).

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że w okresie od 1.01.2018 r. do dnia kontroli Pani świadczyła specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w łącznym wymiarze 24 godzin miesięcznie, w tym 4 godziny miesięcznie usług wynikających z § 2 pkt 1 a) rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Ponadto ustalił, że w okresie objętym kontrolą osoba za realizowane usługi (24 godziny miesięcznie) wniosła odpłatność w łącznej kwocie 1 016,40 zł, z czego kwota 965,58 zł odprowadzona została do budżetu Wojewody. Z odprowadzonej do budżetu Wojewody kwoty tj. 965,58 zł, kwota 160,93 zł (965,58 zł : 24 x 4) stanowi odpłatność za realizację 4 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych wynikających z § 2 pkt 1 a).

W związku z powyższym koszty realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi wynikających z § 2 pkt 1 lit. a) rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych przez powyżej wskazaną opiekunkę (I.G.) w okresie objętym kontrolą, tj. od 1.01.2018 r. do dnia kontroli w kwocie 6 109,07 zł [57 godzin x 110,00 zł (koszt 1 godziny usług) = 6 270,00 zł – 160,93 zł – (odpłatność osoby za powyższe usługi tj. 4 godziny miesięcznie, odprowadzona do budżetu wojewody)] stanowią dotację wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem, która podlega zwrotowi do budżetu wojewody wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla

zaległości podatkowych, zgodnie z art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy o finansach publicznych z dnia 27 sierpnia 2009 r. (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 869).

2. W sprawie nr 1 (I.G.) w decyzji zmieniającej Nr GOPS/8121/USŁ.SP/Z/1/2018 z dnia 21.02.2018 r. w podstawie prawnej nie został przywołany art. 163 k.p.a., który stanowi, że organ administracji publicznej może uchylić lub zmienić decyzję, na mocy, której strona nabyła prawo (...) o ile przewidują to przepisy szczególne.

Zgodnie z art. 107 § 1 i § 3 k.p.a. podstawa prawna decyzji administracyjnej musi być powołana dokładnie, a więc ze wskazaniem mających zastosowanie w sprawie przepisów określonego aktu prawnego oraz z powołaniem jego źródła publikacji.

3. W decyzjach Nr GOPS/813/USŁ.OP.SP./1/18 z dnia 19.01.2018 r. i Nr GOPS/813/USŁ.OP.SP./1/19 z dnia 4.01.2019 r. dotyczących przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi nie wskazano szczegółowo rodzaju specjalistycznych usług opiekuńczych.

W § 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.) szczegółowo ustalone zostały rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb osób wymagających pomocy w formie specjalistycznych usług, wynikających z rodzaju ich schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem. W decyzjach przyznających pomoc w powyższej formie należało, zatem wskazać zgodnie z § 2 rozporządzenia rodzaje specjalistycznych usług, jakie będą świadczone osobie.

W sprawdzonych sprawach dotyczących dożywiania dorosłych, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie nr 1 (M.D.) decyzją Nr GOPS/8125/D/15/18 z dnia 22.10.2018 r. przyznano Stronie pomoc w formie posiłku. W aktach sprawy brakowało wniosku Strony o przyznanie ww. pomocy oraz wywiadu środowiskowego. Pomoc została przyznana w oparciu o aktualizację wywiadu środowiskowego do zasiłku stałego przeprowadzonego w dniu 3.10.2018 r., z którego nie wynika, że Strona oczekuje pomocy w formie posiłku.

Zgodnie z art. 102 ust. 1 ustawy, świadczenia z pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być również udzielana z urzędu (art. 102 ust. 2 ustawy). Ustawa o pomocy społecznej nie formułuje wymogów, jakim powinien odpowiadać wniosek o przyznanie

pomocy. Może to nastąpić w formie pisemnej, jak i ustnej. W tym ostatnim przypadku pracownik Ośrodka, któremu osoba zainteresowana ustnie zgłosiła wniosek, winien sporządzić protokół z ustnego przyjęcia podania.

W powyższej sprawie w dniu 30.10.2018 r. Strona złożyła wniosek o przyznanie pomocy finansowej na żywność, w oparciu, o który decyzją GOPS8125/D/C/42/18 z dnia 30.10.2018 r. przyznano jednorazowe świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności. Przed wydaniem decyzji nie przeprowadzono ze Stroną wywiadu środowiskowego, a jedynie w cz. IV pkt 4 aktualizacji wywiadu do zasiłku stałego z dnia 3.10.2018 r. pracownik socjalny dopisał „*planuje się pomoc finansową na żywność w ramach programu osłonowego*”. Kierownik Ośrodka zatwierdził ww. pomoc w dniu 30.10.2018 r. Strona nie została zapoznana ze zmianami wprowadzonymi do powyższego wywiadu.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego i sprawach potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. Wywiad środowiskowy jest szczególnym środkiem dowodowym mającym zastosowanie w postępowaniu w sprawach z zakresu pomocy społecznej, przy pomocy, którego organ administracji (przez pracownika socjalnego) ustala faktyczną sytuację socjalno-bytową osoby/rodziny ubiegającej się o pomoc. W związku z tym wywiady środowiskowe winny być sporządzane rzetelnie i terminowo, tj. 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia (§ 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego), a poszczególne części kwestionariusza wywiadu wypełnione i potwierdzone podpisem ze wskazaniem daty zgodnie ze wzorem odpowiedniego kwestionariusza wywiadu określonego w załączniku nr 1 do powyższego rozporządzenia (§ 2 pkt 6).

2. W powyższej sprawie brak wskazania daty odbioru przez Stronę decyzji GOPS8125/D/C/42/18 z dnia 30.10.2018 r.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, zasiłku celowego, dożywiania dzieci i zasiłku stałego decyzje administracyjne należy doręczać za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy. W przypadku doręczania korespondencji przez pracowników należy dopilnować, aby odbierający potwierdził doręczenie mu pisma swym podpisem, ze wskazaniem daty doręczenia.

3. W sprawie nr 1 (M.D.) w uzasadnieniu decyzji GOPS8125/D/C/42/18 z dnia 30.10.2018 r.

wskazano, że dochód Strony wynosi 701,00 zł, podczas gdy w faktyczny dochód osoby wynosił 634,00 zł.

Podobnie w sprawie nr 2 (W.W.) w uzasadnieniu decyzji GOPS8125/D/C/38/18 z dnia 31.10.2018 r. wskazano, że dochód Strony wynosi 645,00 zł, podczas gdy faktyczny dochód osoby wynosił 604,00 zł.

Również w sprawie nr 5 (A.P.) w uzasadnieniu decyzji GOPS8125/D/C/31/18 z dnia 22.11.2018 r. wskazano błędny dochód Strony – zamiast faktycznego dochodu w wys. 701,00 zł wskazano dochód w wysokości 0 zł.

Analogicznie jak w sprawie zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego zgodnie z art. 107 § 1 i § 3 k.p.a. decyzje administracyjne winny zawierać m.in. uzasadnienie faktyczne. Na organie administracji publicznej spoczywa obowiązek należytego uzasadnienia decyzji administracyjnej. Uzasadnienie faktyczne powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn z powodu, których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej.

4. W sprawie nr 2 (W.W.) decyzją Nr GOPS/8125/D/16/18 z dnia 3.10.2018 r. przyznano Stronie pomoc w formie posiłku. W aktach sprawy brakowało wniosku Strony o przyznanie ww. pomocy oraz wywiadu środowiskowego. Pomoc została przyznana w oparciu o aktualizację wywiadu środowiskowego do zasiłku stałego przeprowadzonego w dniu 3.10.2018 r., z którego nie wynika, że Strona oczekuje pomocy w formie posiłku.

Analogicznie jak w sprawie nr 1 (M.D.) świadczenia z pomocy społecznej udzielane są na wniosek osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być również udzielana z urzędu. W przypadku, gdy osoba zainteresowana ustnie zgłosiła wniosek, wówczas pracownik socjalny winien sporządzić protokół z ustnego przyjęcia podania.

W tej samej sprawie w dniu 31.10.2018 r. Strona złożyła wniosek o przyznanie pomocy na zakup żywności, w oparciu, o który decyzją GOPS8125/D/C/38/18 z dnia 31.10.2018 r. przyznano jednorazowe świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności. Przed wydaniem decyzji nie przeprowadzono ze Stroną wywiadu środowiskowego, a jedynie w cz. IV pkt 4 aktualizacji wywiadu do zasiłku stałego z dnia 3.10.2018 r. pracownik socjalny dopisał „*planuje się pomoc jednorazową na żywność w ramach programu osłonowego*”. Kierownik Ośrodka zatwierdził ww. pomoc w dniu 31.10.2018 r. Strona nie została zapoznana ze zmianami wprowadzonymi do powyższego wywiadu.

W powyższej sprawie analogicznie jak w sprawie zasiłku okresowego, sprawie potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej oraz dożywiania dorosłych (sprawa nr 1) decyzje administracyjne o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia winny być wydane po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

W sprawdzonych sprawach dotyczących przyznawania i wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki, stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W sprawie całkowicie ubezwłasnowolnionego (S.P.) wypłatę wynagrodzenia dla opiekuna realizowano w okresie od 1.01.2018 r. do 31.03.2018 r. w wysokości miesięcznej 300,00 zł bez postanowienia sądu potwierdzającego jego przyznanie, co pozostaje sprzeczne z treścią art. 53a ustawy. Przywołany przepis prawa stanowi, że wynagrodzenie wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Dopiero Postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2018 r. Sąd Rejonowy w Trzebnicy przyznał opiekunowi prawnemu Pani I.G.A. wynagrodzenie za sprawowanie opieki w kwocie 300,00 zł od dnia 1.01.2018 r. Uprzednio wydane Postanowienie Sądu w niniejszej sprawie z dnia 24 sierpnia 2017 r. przyznawało wynagrodzenie tylko do dnia 31 grudnia 2017 r.

W wyniku przeprowadzonego postępowania kontrolnego stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- a) w pouczeniu wydawanych decyzji administracyjnych brak informacji o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania,
- b) brak potwierdzenia za zgodność z oryginałem kserokopii dokumentów dołączonych do akt sprawy dot. zasiłku okresowego, zasiłku celowego, zasiłku celowego na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, potwierdzania prawa do świadczeń opieki zdrowotnej,
- c) błędne ustalenie dochodu rodziny i wysokości zasiłku okresowego oraz nieprawidłowe ustalenie dochodu rodziny przed przyznaniem zasiłku celowego, potwierdzeniem prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, pomocy w formie dożywiania dzieci,
- d) brak przeprowadzenia wywiadu środowiskowego przed wydaniem decyzji o przyznaniu zasiłku okresowego, potwierdzeniem prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, pomocy w formie dożywiania osób dorosłych,
- e) błędy pisarskie i rachunkowe oraz inne oczywiste omyłki w wydanych decyzjach dotyczących przyznania zasiłku okresowego, kierującej do dziennego domu pobytu,

- f) w aktach spraw dotyczących przyznania pomocy w formie zasiłków okresowych, zasiłków celowych, pomocy w formie dożywiania dzieci, zasiłku stałego, pobytu w dziennym domu pobytu brak dowodu doręczenia stronom wydanych decyzji, w sprawie dotyczącej przyznania pomocy w formie dożywiania osoby dorosłej brak wskazania daty pokwitowania odbioru decyzji,
- g) realizacja przyznanych świadczeń z pomocy społecznej mimo braku doręczenia decyzji Stronom,
- h) przyznanie zasiłku okresowego, zasiłku celowego, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego oraz potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej w oparciu o niewłaściwe zaświadczenia o dochodach,
- i) błędne dokumentowanie dochodu osoby/rodziny w sprawach dotyczących zasiłku okresowego, zasiłku celowego, zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, usług opiekuńczych, dożywiania dzieci, skierowania do dziennego domu pobytu,
- j) brak dokumentu potwierdzającego zapłacone przez stronę alimenty,
- k) uzasadnienie decyzji przyznającej zasiłek celowy na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego, kierującej do dziennego domu pobytu, przyznającej pomoc w formie dożywiania osoby dorosłej nie zawierało faktycznego odzwierciedlenia sytuacji dochodowej rodziny,
- l) brak prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych,
- m) nieterminowe załatwienie sprawy dot. przyznania pomocy w formie dożywiania dzieci bez zawiadomienia o przedłużeniu terminu prowadzonego postępowania,
- n) na wniosku w sprawie przyznania pomocy w formie dożywiania dzieci brak wskazania daty wpływu do Ośrodka,
- o) przyznanie specjalnego zasiłku celowego w kwocie przekraczającej kryterium dochodowe,
- p) brak aktualizacji wywiadu środowiskowego u osób korzystających z dziennego domu pobytu,
- q) realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi wynikających z § 2 pkt 1 lit. a) rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych przez osobę nie posiadającą kwalifikacji wymaganych rozporządzeniem w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych,

- r) zmiana decyzji administracyjnej w zakresie przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w oparciu o niewłaściwą podstawę prawną,
- s) w decyzjach dotyczących przyznania specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi brak wskazania szczegółowego rodzaju specjalistycznych usług opiekuńczych,
- t) przyznawanie pomocy w formie dożywiania osób dorosłych bez wniosku,
- u) wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki bez postanowienia sądu potwierdzającego jego przyznanie.

Wobec stwierdzonych nieprawidłowości wydaje się następujące zalecenia pokontrolne:

1. Decyzje administracyjne sporządzać w sposób rzetelny, w podstawie prawnej przywoływać dokładnie wszystkie przepisy prawa, które legły u podstawy ich wydania, a rozstrzygnięcie decyzji formułować jasno i jednoznacznie. W decyzjach wskazywać aktualne i mające zastosowanie publikatory aktów prawnych z podaniem źródła jego publikacji oraz konkretnego artykułu, paragrafu czy punktu, natomiast w uzasadnieniu faktycznym i prawnym decyzji podawać fakty, które organ uznał za udowodnione, dowody, na których się oparł, przyczyny, z powodu, których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej. W pouczeniu decyzji zamieszczać informację o prawie zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania.
Podstawa prawna: art. 107 § 1 i 3, art. 127a ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.).
Termin realizacji: na bieżąco.
2. W przypadku okazania oryginału dokumentu wraz z odpisem, na żądanie strony, poświadczać zgodność odpisu dokumentu z oryginałem. Poświadczenie powinno obejmować podpis pracownika, datę i oznaczenie miejsca sporządzenia poświadczenia, a na żądanie strony, również godzinę sporządzenia poświadczenia (...).
Podstawa prawna: art. 76a § 2b ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.).
Termin wykonania: na bieżąco.
3. Za dochód przyjmować sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został

złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o: miesięczne obciążenie podatkiem dochodowym od osób fizycznych; składki na ubezpieczenie zdrowotne określone w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz ubezpieczenia społeczne określone w odrębnych przepisach; kwotę alimentów świadczonych na rzecz innych osób.

Podstawa prawna: art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

W związku powyższym w sprawie nr 2 (M.L.) – dot. zasiłku okresowego, wypłaconą w okresie od 1.10.2018 r. do 31.12.2018 r. kwotę zasiłku tj. 186,75 zł należy uznać za dotację wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem i zwrócić wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych do budżetu państwa.

Podstawa prawna: art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 869).

Termin wykonania: 15 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

4. Przed wydaniem decyzji administracyjnej o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia, z wyjątkiem decyzji o odmowie przyznania biletu kredytowanego oraz decyzji w sprawach cudzoziemców, o których mowa w art. 5a ustawy o pomocy społecznej, przeprowadzać rodzinny wywiad środowiskowy.

Podstawa prawna: art. 106 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

5. Błędy pisarskie i rachunkowe oraz inne oczywiste omyłki w wydanych decyzjach prostować w drodze postanowienia.

Podstawa prawna: art. 113 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.)

Termin wykonania: na bieżąco.

6. Decyzje administracyjne w sprawach pomocy społecznej doręczać stronom postępowania za pokwitowaniem przez pocztę, przez swoich pracowników lub przez inne upoważnione osoby lub organy, a gdy działa przez przedstawiciela – temu przedstawicielowi.

W przypadku doręczania pism w lokalu organu administracji publicznej lub przez pracowników dopilnować, aby odbierający pismo potwierdzał doręczenie mu pism swym

podpisem ze wskazaniem daty doręczenia.

Podstawa prawna: art. 39, art. 40 § 1, art. 42 § 2, art. 46 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

7. Decyzje administracyjne w sprawach pomocy społecznej realizować po ich doręczeniu.

Doręczenie wydanej w sprawie decyzji winno nastąpić bezzwłocznie po jej wydaniu.

Podstawa prawna: art. 110 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.)

Termin wykonania: na bieżąco.

8. Sytuację osobistą, dochodową i majątkową osoby lub rodziny ustalać m.in. na podstawie decyzji właściwego organu rentowego w sprawie renty lub emerytury oraz zaświadczenia albo oświadczenia o wysokości wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia zawierającego informacje o wysokości potrąconej zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych, składki na ubezpieczenie zdrowotne, składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe w części finansowanej przez ubezpieczonego oraz składki na ubezpieczenie chorobowe.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 5b pkt 4 i 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

9. Podjąć działania zmierzające do realizacji zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym dotyczącego prowadzenia i zapewnienia miejsc w mieszkaniach chronionych.

Podstawa prawna: art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.).

Termin wykonania: 31 grudnia 2019 r.

10. W przypadku, gdy okoliczności sprawy, mające wpływ na prawo do świadczeń, wymagają potwierdzenia innym oświadczeniem lub dokumentem niż wymieniony w ust. 5b ustawy, można domagać się takiego oświadczenia lub dokumentu.

Podstawa prawna: art. 107 ust. 5d ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.)

Termin wykonania: na bieżąco.

11. Sprawy załatwiać terminowo, bez zbędnej zwłoki. O każdym niezakończonym sprawie w terminie organ administracji publicznej jest zobowiązany zawiadomić strony, podając przyczyny zwłoki, wskazując nowy termin załatwienia sprawy oraz pouczając o prawie do wniesienia ponaglenia.
Podstawa prawna: art. 35 § 1 i 3, art. 36 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.).
Termin wykonania: na bieżąco.
12. W celu stwierdzenia faktycznej daty wszczęcia postępowania, wnioski składane do organu administracji publicznej przez strony o przyznanie pomocy należy oznaczać datą wpływu.
Podstawa prawna: art. 61 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.).
Termin wykonania: na bieżąco.
13. Specjalny zasiłek celowy przyznawać w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny.
Podstawa prawna: art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.).
Termin wykonania: na bieżąco.
14. W przypadku osób korzystających ze stałych form pomocy aktualizację wywiadu sporządzać nie rzadziej niż, co 6 miesięcy mimo braku zmiany danych.
Podstawa prawna: art. 107 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.).
Termin wykonania: na bieżąco.
15. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wskazane w § 2 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych winny świadczyć wyłącznie osoby posiadające kwalifikacje, o których mowa w § 3 pkt 4 tego rozporządzenia.
Podstawa prawna: § 3 pkt 4 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).
Termin wykonania: na bieżąco.

Mając na uwadze powyższe, koszty realizacji usług (wskazane w § 2 pkt 1 lit. a rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych) przez opiekunkę bez wymaganych kwalifikacji w okresie od 1.01.2018 r. do 11.03.2019 r. (do dnia kontroli) w łącznym wymiarze 24 godzin tj. ogółem w kwocie 6 109,07 zł [57 godzin x 110,00 zł (koszt 1 godziny usług) = 6 270,00 zł – 160,93 zł – (odpłatność osoby za powyższe usługi tj. 4 godziny miesięcznie, odprowadzona do budżetu wojewody)] należy uznać, jako dotację wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem, która podlega zwrotowi do budżetu państwa wraz z odsetkami w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

Podstawa prawna: art. 169 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2019 r., poz. 869).

Termin wykonania: 15 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego.

16. W decyzjach administracyjnych przyznających specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi wskazywać rodzaj usług zgodny z rozporządzeniem w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych.

Podstawa prawna: § 2 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. Nr 189, poz. 1598 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco

17. Świadczenia z pomocy społecznej udzielać na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. W przypadku udzielania pomocy z urzędu dokumentować przyczynę takiego postępowania.

Podstawa prawna: art. 102 ust. 1, ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.), art. 61 § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 2096 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

18. Wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłacać wyłącznie na podstawie postanowienia sądowego ustalającego wysokość wynagrodzenia.

Podstawa prawna: art. 18 ust. 1 pkt 9, art. 53a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.).

Termin wykonania: na bieżąco.

POUCZENIE

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018 r., poz. 1508 ze zm.) kierownik jednostki podlegającej kontroli może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. W przypadku niewniesienia zastrzeżeń do sformułowanych zaleceń pokontrolnych uprzejmie proszę o poinformowanie tutaj Wydziału, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wyników kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku ich realizacji.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO
Danuta Załła
ZASTĘPCA DYREKTORA WYDZIAŁU
Zdrowia i Polityki Społecznej

Otrzymują:

1. Pan Igor Bandrowicz
Burmistrz Gminy Prusice
2. a/a

KIEROWNIK ODDZIAŁU
Kontroli i Nadzoru w Pomocy Społecznej
w Wydziale Zdrowia i Polityki Społecznej
E. Zygmunt
Ewelina Zygmunt

Zilla